

Praha 25. 9. 2009

# 54

## Činnost hemodialyzačních středisek v České republice v roce 2008

### *Activity of hemodialysis centres in the CR in the year 2008*

#### Souhrn

V České republice bylo k 31. 12. 2008 evidováno 91 hemodialyzačních středisek s celkem 1 048 dialyzačními lůžky. Jejich činnost zajišťovalo 199 lékařů. Počet provedených výkonů vzrostl proti předchozímu roku o 6 % na 719 tisíc, z čehož 73 % tvořily hemodialýzy a 26 % hemodiafiltrace. V hemodialyzačních střediscích se v daném roce léčilo přes 9 900 pacientů.

#### Summary

*In the Czech Republic were 91 hemodialysis centres with 1 048 dialysis bed in the whole at 31. 12. 2008. Their activity ensured 199 physicians. The number of executed treatments increased against previous year on 6 % at 719 thousands, whence 73 % were hemodialysis and 26 % hemodiafiltrations. In hemodialysis centres was treated in that year over 9 900 patients.*

V roce 2008 vykázalo svou činnost 91 hemodialyzačních středisek (dále HDS), tedy všechny zpravodajské jednotky. Oproti předchozímu roku přibylo jedno hemodialyzační centrum v Praze. Kraji s nejvyšším počtem hemodialyzačních center bylo Hl. město Praha, Jihomoravský a Moravskoslezský kraj, ve kterých bylo 40 % všech HDS v republice.

Činnost HDS zajišťovalo 199 lékařů, 1 073 pracovníků ZPBD a 101 ostatních odborných pracovníků (jedná se o průměrné roční přepočtené počty). Přepočtené počty úvazků lékařů k 31. 12. se meziročně zvýšily o necelých 5 %. V Hl. městě Praze, Středočeském, Plzeňském a Pardubickém kraji připadali průměrně na jedno HDS více než 3 lékaři, nejvíce to bylo ve Středočeském kraji. V průměru připadalo na jedno hemodialyzační centrum 2,2 lékařů. Tento průměr nebyl dosažen ani v jednom z moravských krajů. Nejmenší průměrné počty lékařů na jedno HDS byly na Vysočině (1,1) a v Jihomoravském kraji (1,2). Zhruba polovina všech ostatních odborných zdravotnických pracovníků pracovala v moravských hemodialyzačních centrech, kde byly nižší počty lékařů na jedno HDS.

V hemodialyzačních střediscích bylo během roku 2008 provedeno 719 tisíc výkonů, tedy o necelých 6 % více než v roce předešlém. Tento nárůst byl největší v Libereckém kraji (více než o 12,4 %) a v kraji Středočeském (o 11,7 %), kde došlo, na rozdíl od Libereckého kraje, také k nárůstu počtu lékařů.

Ve využitosti lékařů v jednotlivých krajích lze pozorovat poměrně značnou diferenciaci. V průměru na jeden úvazek lékaře pracujícího v HDS připadalo 3,6 tisíc výkonů. V Hl. městě Praze, Středočeském a Pardubickém kraji to bylo méně než 3 tisíce výkonů

na jeden úvazek lékaře, zatímco v Olomouckém a Moravskoslezském kraji více než 5,5 tisíc a na Vysočině dokonce téměř 7,5 tisíc výkonů na jeden úvazek lékaře. Tato skutečnost pravděpodobně souvisí s již výše popsaným nižším počtem lékařů na jedno HDS v moravských krajích a na Vysočině, který je nejspíš částečně vyvážen vyššími počty ostatních odborných pracovníků.

Největší díl všech výkonů prováděných v HDS tvoří hemodialýzy (73 %) a druhým častým výkonem jsou hemodiafiltrace (26 %). Ostatní prováděné výkony, hemofiltrace, plasmaferézy a hemoperfuse, představují dohromady necelé jedno procento. Zatímco počet provedených hemodialýz se meziročně příliš nezvýšil (z 521 tisíc na 527 tisíc, tedy pouze o 1 %), počet hemodiafiltrací narostl ze 156 tisíc na 191 tisíc, což je nárůst o 22 %. Zvýšení počtu výkonů provedených hemodiafiltrací proběhlo ve všech krajích České republiky, ale nejvýraznější bylo v Moravskoslezském a Jihomoravském kraji (přes 40 %).

Během roku 2008 vyhledalo zdravotní péči v hemodialyzačních centrech přes 9 900 pacientů. Třetina z nich navštívila, či navštivovala, některé z HDS v Praze. Akutní hemodialýza byla provedena 3 659 pacientům, to představuje průměrně 3,5 osob na 10 tisíc obyvatel ČR. Nejvíce pacientů, kterým byla provedena akutní hemodialýza, na 10 tisíc obyvatel, bylo v Hl. městě Praze (8,4) a nejméně ve Středočeském kraji (1,5). To je patrně způsobeno dojížděním obyvatel Středočeského kraje za zdravotní péčí do Prahy. Pacienti v chronickém programu byli v HDS léčeni hemodialýzou nebo také peritoneální dialýzou, ta byla ale použita pro léčbu pouze u 8 % chronicky léčených pacientů. Na 10 tisíc obyvatel ČR připadá 5,6 pacientů léčených hemodialýzou v chronickém programu. Také počty pacientů léčených hemodialýzou v chronickém programu na 10 tisíc obyvatel byly výrazně vyšší v Praze a nejnižší ve Středočeském kraji. Celkový počet pacientů léčených v akutním i chronickém programu se oproti roku 2007 mírně zvýšil. K výraznějšímu nárůstu obou skupin pacientů došlo v Královéhradeckém kraji a v kraji Vysočina.

Z celkem 5 794 pacientů léčících se v HDS hemodialýzou v chronickém programu bylo pouze 18 osob mladších 20 let. Z nich 6 se léčilo v Praze a 6 v Jihomoravském kraji. V celé republice bylo 46 % všech pacientů léčených v chronickém programu hemodialýzou ve věku 20 až 64 let a 53 % pacientů ve věku nad 65 let. Pouze ve Středočeském, Ústeckém, Královéhradeckém a Zlínském kraji pacienti ve věku od 20 do 64 let převažovali. V přepočtu na 10 tisíc obyvatel daného věku se v chronickém programu hemodialýzou léčilo průměrně 3,9 osob ve věku 20 až 64 let a 19,8 osob ve věku 65 a více let. Z hlediska pohlaví bylo mezi pacienty léčenými hemodialýzou v chronickém programu více mužů (58 %). Jedině v Pardubickém kraji se poměr mezi zástupci obou pohlaví vyrovnal.

Hemodialyzační střediska v České republice vykazala ke konci roku 2008 celkem 1 048 dialyzačních lůžek a 1 440 hemodialyzačních přístrojů. Tím je pochopitelně také ovlivněn celkový počet provedených dialýz (hemodialýzy, hemofiltrace a hemodiafiltrace). Nejméně dialyzačních lůžek, přístrojů i provedených dialýz na 10 tisíc obyvatel bylo vykázáno ve Středočeském kraji. Jak již bylo zmíněno výše, mnoho obyvatel Středočeského kraje využívá zdravotních služeb v hlavním městě. Naopak nejvyšší počty dialyzačních lůžek, přístrojů a provedených dialýz na 10 tisíc obyvatel byly evidovány v Karlovarském a Pardubickém kraji. V Karlovarském kraji došlo také k nejvyššímu meziročnímu absolutnímu i relativnímu navýšení počtu dialyzačních lůžek i přístrojů.

Na jednom dialyzačním lůžku bylo v roce 2008 provedeno průměrně 685 dialyzačních výkonů (hemodialýzy, hemofiltrace a hemodiafiltrace). To je o 1,3 % více, než v předcházejícím roce. V tomto ohledu nejsou mezi jednotlivými kraji příliš velké rozdíly.

Nejméně výkonů na jednoho lékaře ročně, ale nejvíce výkonů na jeden hemodialyzační přístroj vykázala HDS ve Středočeském kraji, kde je zároveň nejnižší počet přístrojů na 100 tisíc obyvatel. Počty provedených výkonů na jeden hemodialyzační přístroj od roku 2007 nejvíce vzrostly v Moravskoslezském kraji (o 11 %), přičemž celkový nárůst v celé republice byl jen 3,6 %.

Zpracovala: Mgr. Helena Chodounská

## Personální zajištění a počet hemodialyzačních středisek v roce 2008

Území, kraj	Počet hemodialyzačních středisek	Lékaři			ZPBD		
		Průměrné přepočtené počty	na 10 000 obyvatel	na 1 HDS	Průměrné přepočtené počty	na 10 000 obyvatel	na 1 HDS
Hl. m. Praha	14	40,79	0,33	3,1	174,86	1,43	13,5
Středočeský kraj	7	23,21	0,19	3,3	73,35	0,60	10,5
Jihočeský kraj	7	10,38	0,16	1,5	65,50	1,03	9,4
Plzeňský kraj	3	9,02	0,16	3,0	47,00	0,83	15,7
Karlovarský kraj	3	8,40	0,27	2,8	31,85	1,03	10,6
Ústecký kraj	7	19,35	0,23	2,8	89,12	1,07	12,7
Liberecký kraj	3	5,80	0,13	1,9	46,58	1,07	15,5
Královéhradecký kraj	5	11,43	0,21	2,3	65,30	1,18	13,1
Pardubický kraj	5	15,87	0,31	3,2	59,08	1,15	11,8
Vysočina	5	5,30	0,10	1,1	58,66	1,14	11,7
Jihomoravský kraj	10	18,30	0,16	1,8	119,94	1,05	12,0
Olomoucký kraj	5	7,71	0,12	1,5	67,14	1,05	13,4
Zlínský kraj	5	8,74	0,15	1,7	53,39	0,90	10,7
Moravskoslezský kraj	12	14,47	0,12	1,2	121,00	0,97	10,1
Česká republika	91	198,77	0,19	2,2	1 072,77	1,03	11,9

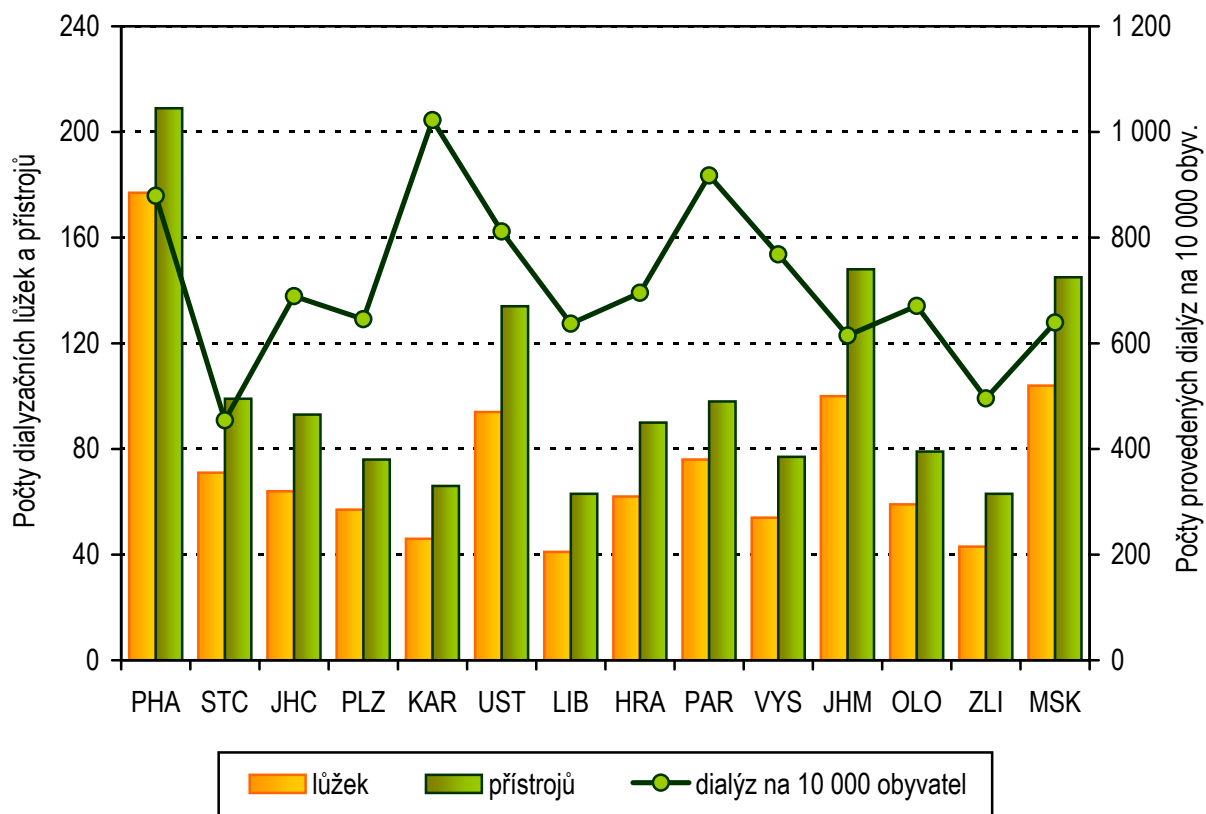
## Počet léčených pacientů a provedených výkonů v roce 2008

Území, kraj	Počet pacientů léčených						Počet výkonů
	v programu akutním		v programu chronickém				
	hemodialýzou		hemodialýzou		peritoneální dialýzou		
	celkem	na 10 000 obyvatel	celkem	na 10 000 obyvatel	celkem	na 10 000 obyvatel	
Hl. m. Praha	1 031	8,4	947	7,7	111	0,9	108 526
Středočeský kraj	183	1,5	400	3,3	17	0,1	55 278
Jihočeský kraj	179	2,8	345	5,4	25	0,4	43 739
Plzeňský kraj	276	4,9	276	4,9	42	0,7	36 636
Karlovarský kraj	48	1,6	216	7,0	14	0,5	31 550
Ústecký kraj	227	2,7	501	6,0	52	0,6	67 719
Liberecký kraj	91	2,1	205	4,7	18	0,4	27 851
Královéhradecký kraj	297	5,4	364	6,6	29	0,5	38 547
Pardubický kraj	116	2,3	329	6,4	12	0,2	47 212
Vysočina	191	3,7	377	7,3	12	0,2	39 522
Jihomoravský kraj	357	3,1	658	5,8	67	0,6	70 385
Olomoucký kraj	272	4,2	335	5,2	22	0,3	43 123
Zlínský kraj	111	1,9	231	3,9	9	0,2	29 304
Moravskoslezský kraj	280	2,2	610	4,9	45	0,4	79 923
Česká republika	3 659	3,5	5 794	5,6	475	0,5	719 315

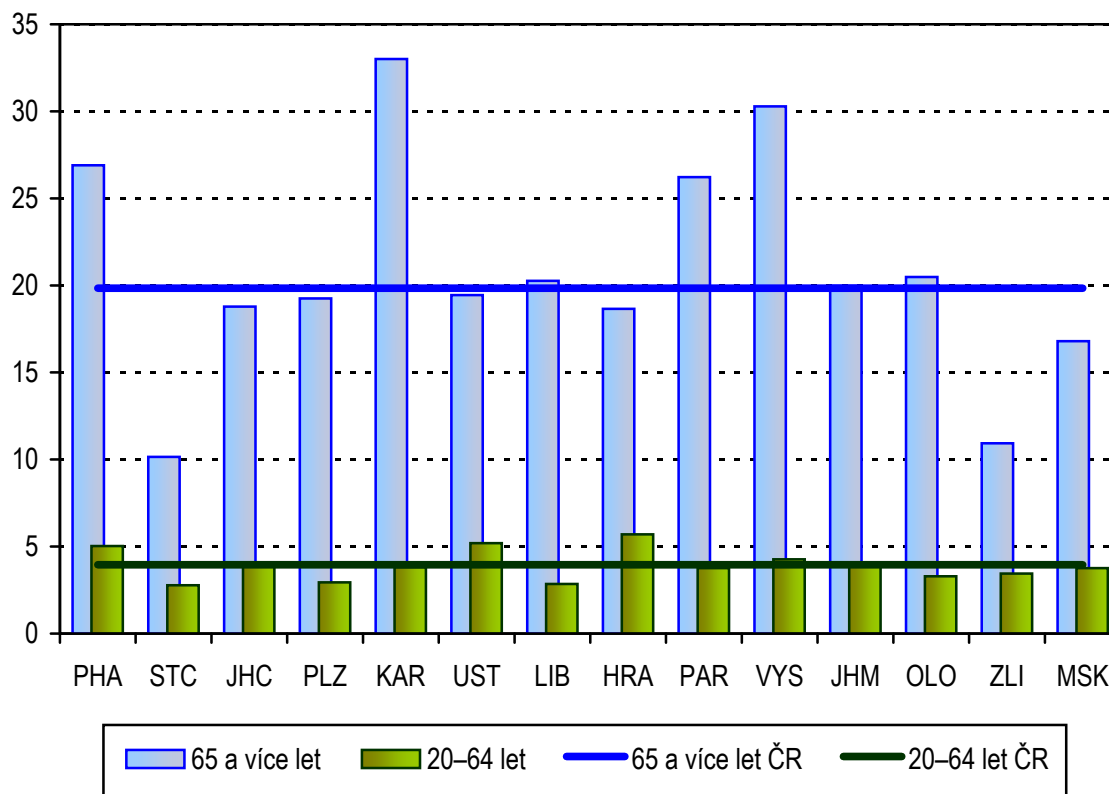
## Činnost hemodialyzačních středisek v roce 2008

Území, kraj	Počet dialyzačních lůžek		Počet hemo- dialyzačních přístrojů	Počet provedených dialýz		
	celkem	na 100 000 obyvatel		celkem	na 10 000 obyvatel	na 1 úvazek lékaře
Hl. m. Praha	177	14,4	209	107 723	879,2	2 640,9
Středočeský kraj	71	5,8	99	55 274	454,3	2 381,5
Jihočeský kraj	64	10,1	93	43 738	689,2	4 213,7
Plzeňský kraj	57	10,1	76	36 547	645,6	4 051,8
Karlovarský kraj	46	14,9	66	31 550	1 022,4	3 756,0
Ústecký kraj	94	11,3	134	67 710	811,6	3 499,2
Liberecký kraj	41	9,4	63	27 761	637,0	4 786,4
Královéhradecký kraj	62	11,2	90	38 505	695,6	3 368,8
Pardubický kraj	76	14,8	98	47 133	917,5	2 969,9
Vysočina	54	10,5	77	39 522	768,3	7 457,0
Jihomoravský kraj	100	8,7	148	70 296	614,7	3 841,3
Olomoucký kraj	59	9,2	79	43 048	670,7	5 583,4
Zlínský kraj	43	7,3	63	29 304	495,8	3 352,9
Moravskoslezský kraj	104	8,3	145	79 902	639,1	5 521,9
Česká republika	1048	10,0	1 440	718 013	688,4	3 612,3

**Počty dialyzačních lůžek, hemodialyzačních přístrojů a provedených dialýz na 10 000 obyvatel v roce 2008**



**Počet pacientů léčených hemodialýzou v chronickém programu na 10 000 obyvatel daného věku v roce 2008**



**Vývoj počtu dialyzačních lůžek na 10 000 obyvatel ČR**

